Z Á P A D O Č E S K Á U N I V E R Z I T A V P L Z N I
F a k u l t a pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(posudek oponenta)

Práci předložil(a) student(ka): Lenka Doležalová

Název práce: ***Jazyk kuchařského spisu 18. století***

Hodnotil (externí oponent): PhDr. Zbyněk Holub, Ph.D., Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity v Opavě, Masarykova třída 343/37, 746 01 Opava; odborný asistent Ústavu bohemistiky a knihovnictví

1. CÍL PRÁCE (do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo provedení jazykovědné analýzy kuchařského spisu z r. 1763 (na základě podkladů získaných excerpcí z literatury i ze zkoumaného textu a na základě kritérií, která vyplývala ze zadání práce). Do jisté míry se to diplomantce podařilo; nicméně stanovené hypotézy (vyšší zastoupení participií, nízké zastoupení deminutiv a užití germanismů; srov. s. 72) nejsou zaměřeny k dobovému jazyku komplexněji; navíc bych u kuchařského spisu nebyl vyšším výskytem deminutiv tolik překvapen. Také porovnání s odbornou literaturou je dosti obecného charakteru (*Naše zjištění neodpovídají zcela odborné literatuře*... 58 – v jakém smyslu? V závěru se píše o „shodných dokladech s odbornou literaturou“, o „popisu změn, které se vyskytly...“, též formulace „*...bychom dali přednost*...“ je subjektivní (71). Zajímavý je popis spojovacích prostředků a slovníček; ovšem u lexikonu chybí lemmatizační přístup (lexikální jevy nejsou uváděny systémově). Nebyl bych si tak jistý výroky typu ...*doložili jsme řadu jevů*... (72)!

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Výklad se pokouší prezentovat jazykovědné pojmy podle sledovaných rovin; ne vždy ale správně a fundovaně (např. 68-69; v kontextu doby: „správně užitá slovesa“? ... 69). „Rovina grafická“ asi nepatří mezi primární jazykové roviny (4.2.5, s. 68), to spíš je nutné odlišit formu mluvenou a psanou (a lépe poznatky shrnout!). Výklad k interpunkci se týká ortografie, ne obecně syntaktické roviny (syntaktického pravopisu ano ...58). Teoretický výklad je na úrovni odborné kompilace (31-46, s. 47-68); někdy ale jsou celé strany přebírány z 1 publikace (např. z článku Janečkové 31-38; do s. 46 pak následuje výběr ze 4 zdrojů). V čem je potom toto zpracování nové?
Z hlediska odborná příprava už úvod nesplňuje funkce prezentace odborného textu; jde spíše o úvahu o smyslu práce (zcela chybí komentář ke genezi práce a ke zdrojům). Následuje část nazvaná *Cíl, užité metody a hypotézy*. Spíše však se jedná o pokračování úvodu (9-10: hypotéza; rozdělení práce; k metodice tu nenajdeme nic. Snad jen cíl: analýzu jazykových rovin). Ani návazně není objasněna metodika analýzy textu (navíc platí: cíl práce si autorka přece nezvolila „v úvodu“, jak píše na s. 10, ale před jejím započetím!).

Diplomantce splývají pojmy „rejstřík“ a „slovník“. „Tabulkový slovníček“ na s. 60-64 zahrnuje 107 položek, ale není lemmatizován (a popis hesla na s. 59 je dost nejasný). Následuje výklad k měrným jednotkám (65-66). Diplomantčin „rejstřík“ zahrnuje pouze výskyty pojmenování (v nelemmatizované formě) s odkazem na číslo kapitoly... (s. 1-6 příloh).
V práci se objevuje přepínání mezi ich-kódem x autorským plurálem (který ovšem není funkční v úvodu ...7-8).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce zahrnuje 78 s. textu a 40 s. příloh (někdy nedosahují rozsahu normostran).
Diplomantka se potýká s četnými formulačními problémy:
... jídel, která již existují roky... - *...materiálu, který ... představuje jazyk... možná si ani kolikrát neuvědomujeme a nedoceňujeme...* („doceňovat *si*“?) ...(7), *„Před psaním vlastní diplomové práce byly stanoveny...*“ (9), návaznost: *...jak Heroin de Pansey...* ? (7), *... zvyk... vidět... v pohádkách?* (12); dále: *u kvantity význam není podstatný...* (32; spíše: k odlišení významu není podstatné odlišení kvantity?)...
... zmínit jev, který se v průběhu vývoje změnil... (46; píše se o jiných jevech?)... *vyjádření činnosti pomocí... slovesa než dříve...*
Nacházím problémy slovosledné: *Z prvního období formování ... kuchyně, ... vyvíjet a formovat... národ a ... jazyk.* (12; kondenzace jmen!); četné nejasnosti: *koncovek... slovních druhů* ? (70), střídání časového určení: ... mohou... mohly... (70).
Projevuje se redundance, opakování slov: ... *národní kuchyně...* (7), *výsledek analýzy* (opakuje se předchozí věta), *rovina* (70);... *jevy... jevů /jevů... nalezli* (71), *diplomová práce* (72); někdy jde o nadbytečný opis: *nejucelenější a nejkomplexnější výsledek* (70).
Někdy se diplomantka uchyluje k obecné češtině: *V článku J. Světlé v Naší řeči můžem najít* (22); k mluvenosti se blíží užití příslovce *nejdříve* (*bývají uvedeny...* 25).
Pravopisné chyby jsou místy závažnějšího rázu: *České země* s velkým *Č*? 9; (především Řím)... 11, - spojení *především* zde má funkci apozice – tedy nelze přímo navázat (*Řím, ale... Evropu?*), *Z části je možné ztotožnit* (11 – dohromady: *zčásti*), ... mohly... (70), ... *vyvíjí* (72)...evidentně nejde o překlep (takové chyby by bohemistka dělat neměla!).
Někdy jde spíše o problémy grafické:
... ikdyž – psát zvlášť! (34)
... *kněz Rudolt...?* – existují různé přepisy! *Rudolt*, jinde *Rudolf* ... (Dalimilova kronika)
... chybí mezera: *Vývojspisovné češtiny* (pozn. 35, s. 29)
... mezery navíc jsou mezi pozn. 90 a 91 (45)
... *dvojice l – l (přeškrtnuté)*... proč diplomantka nepracuje s fonty? (má tu být *ł* – 46)
... *Prvním sloupci*... ??? *V prvním sloupci* (59)
..... *práce*... (72; chybí *p*)
Zmateně (až komicky) někdy působí delimitace a segmentace textu: *Charakteristika odborného stylu v publikaci Současná stylistika popis pracovního postupu řadí sem...* (22)
Také popis slovníku je nepřehledný též formálně (graficky). Slovník je vložen do textu za analýzu syntaktických jevů a před výklad o deminutivech, pak ale následuje popis „dalších lexikálních jevů“(?), popř. odkaz na expresivitu (67).
Přílohy jsou stránkovány zase od s. 1 (za s. 78). To bylo ve starší době někdy obvyklé, ale dnes se spíše preferuje stránkování průběžné. Následuje přepis receptů (s. 7-40 příloh).
V poznámkách pod čarou je uváděna úplná citace; v seznamu literatury také. Autorka preferuje citační model historiků; považuji to ale za redundantní proces.
Někdy jsou poznámky dost neúplné:

... *Dalimilova kronika* ... o jaké vydání jde? ... s. 13, pozn. 5 (a kde se ke kronice odkazuje v literatuře?)
... *Řád obecní kuchyně kutnohorské z doby Jiřího z Poděbrad*... s. 13, pozn. 6
... *Seznam jídel na svatbu Viléma z Rožmberka s Polyxenou z Lobkovic*... s. 14, pozn. 8
... četné odkazy na různé kuchařky... jsou na s. 18 v pozn. 16...
... *Rukopisná rodinná kuchařka*... to je manuskript? (23)
K žádnému výše uvedenému údaji jsem nenašel odkaz v seznamu literatury (který je nazván „seznam použitých zdrojů" – proč? ... 74n.). Samotný seznam („zdrojů" – očekával bych: „literatury a pramenů") je nejasný, zmatený. Neabecedně, ale samostatně uváděny tzv. „Zdroje kapitoly Lexikální rovina" (místy s uvedením zkratky; 77). Také jindy je Zmíněn zdroj, ale chybí odkaz v literatuře:
... *v porovnání s gramatikou Dobrovského*... (45); ale nikde na tuto gramatiku není

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Shrnu-li dosavadní poznatky, musím konstatovat, že je v práci poměrně dost chyb (ale ne v míře bránící její obhajobě). Diplomantka příliš nezvládá slovosled, často opakuje slova i slovní spojení (některé části textu jsou redundantní). Někdy je autorčino vyjadřování stylisticky dost neobratné (i v rovině obecně české!). Nemohu však všude (a jednoznačně) posoudit, kdy se jedná o reakci na převzaté texty a kdy o vlastní projev diplomantky. Je ale nesporně přínosné, že kol. Doležalová svou jazykovou analýzou přispěla k dalšímu poznání spisů doby barokní (v tomto případě spisu přímo kulinářského charakteru).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- Opravdu měla diplomantka v ruce vydání Jungmannova spisu z r. 1849? Odkazuje na ně v seznamu literatury.
- V textu práce se odkazuje k řadě knih (spisů), které nejsou uvedeny v seznamu literatury. Jedná se o převzaté citace?
- Proč není v práci zařazen seznam zkratek a značek?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(výborně, velmi dobře, **dobře,** ne**doporučuji** k obhajobě):

Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení stupněm **dobře**.

Datum: 12. května 2014

Podpis oponenta:

Zbyněk Holub
.....
PhDr. Zbyněk Holub, Ph.D.